

Polarsirkelrådet – Indre Helgeland Interkommunalt Politisk Råd

HØRINGSSVAR – ENDRINGER I PRISREGLENE FOR KONSESJONSKRAFT

Polarsirkelrådet viser til Energidepartementets høringsnotat av 23. januar 2026 om endringer i prisreglene for konsesjonskraft i vassdragsreguleringsloven § 22 og vannfallsrettighetsloven § 19.

Polarsirkelrådet er et regionalt samarbeidsorgan for sju kommuner på Helgeland, og representerer et bredt fellesskap av kommuner med ulike forutsetninger og kraftgrunnlag. De foreslåtte endringene vil berøre flere av våre medlemskommuner, både direkte som vertskommuner for vannkraft og indirekte gjennom regionale ringvirkninger.

I regionen inngår også kommuner med en betydelig andel eldre kraftverk etablert før 10. april 1959, hvor dagens regelverk innebærer ulik behandling sammenlignet med kraftverk gitt konsesjon etter april 1959. Dette skaper forskjeller i rammevilkår mellom kommuner som i realiteten stiller tilsvarende naturressurser til disposisjon. Polarsirkelrådet mener det er viktig at regelverket i større grad legger til rette for likebehandling og oppleves som rettferdig på tvers av kommuner og konsesjonstidspunkt.

Departementet foreslår to lovendringer:

1. å endre vannfallsrettighetsloven og vassdragsreguleringsloven slik at «skillet i konsesjonskraftpris for konsesjoner gitt før og etter 10. april 1959» opphører og det etableres en felles gjennomsnittlig pris.

2. at den gjennomsnittlige selvkostprisen ikke lenger skal baseres på et representativt antall kraftverk i hele landet, men inkludere alle vannkraftanlegg som plikter å avstå konsesjonskraft.

Polarsirkelrådet er kjent med at Energidepartementets forslag har som formål å styrke grunnlaget for lokal tilslutning til ny kraftutbygging, herunder planer om opprusting og utvidelsesprosjekter (O/U-prosjekter). Polarsirkelrådet har vurdert de fremsatte forslagene ut fra denne målsettingen, som bare kan oppnås dersom verdien av konsesjonskraftordningen for kommunene videreføres.

LVK støtter en sammenslåing av prisregimene (punkt 1 over), men støtter ikke forslaget om å endre lovens ordlyd fra at selvkostberegningen skal baseres på et representativt antall kraftverk til at prisen skal bygge på alle vannkraftverk som plikter å avstå konsesjonskraft (se punkt 2 over). En slik endring vil føre til en stor økning i konsesjonskraftprisen, og virkningen føre til større lokal motstand stikk i strid med den uttrykte målsettingen i høringsnotatet

LVK støtter heller ikke forslagene i høringsnotatet om andre endringer i prisberegningsmodellen. Begrunnelsen er den samme som for forslaget om å endre ordlyden fra et representativt antall kraftverk; - en endret beregningsmodell vil kunne føre til en betydelig prisøkning med store omfordelinger mellom kraftselskapene og kommunene, uten at kommunene får nevneverdig mer konsesjonskraft.

Polarsirkelrådet slutter seg til vurderingene i høringsuttalelsen fra Landssamanslutninga av vasskraftkommunar av 7. april 2026, og vil særlig fremheve at lovendringen må baseres på løsninger som både styrker lokal aksept for nødvendige oppgraderinger og utvidelser i vannkraften, og samtidig ivaretar konsesjonskraftordningens grunnleggende prinsipper.

Konsesjonskraftordningen er en sentral del av den etablerte samfunnskontrakten mellom stat, konsesjonær og vertskommuner. Kommunene stiller naturressurser til disposisjon og bærer lokale ulemper, og konsesjonskraften representerer en varig verdiandel knyttet til denne ressursutnyttelsen. For Polarsirkelrådet er det avgjørende at denne balansen videreføres på en måte som opprettholder ordningens legitimitet.

Polarsirkelrådet vil understreke at formålet med dette høringsinnspillet ikke er å øke kommunenes økonomiske uttak fra kraftsektoren, men å bidra til en konsesjonskraftordning som er legitim, forutsigbar og etterprøvbar. Selvkostprinsippet må ligge fast, og det må være en tydelig og saklig sammenheng mellom kostnadene som inngår i prisfastsettelsen og den kraftmengden som faktisk avstås.

På denne bakgrunn kan Polarsirkelrådet hovedsyn oppsummeres slik:

1. Polarsirkelrådet støtter forslaget om å innføre en felles konsesjonskraftpris uavhengig av konsesjonstidspunkt.
2. Polarsirkelrådet støtter forenkling og modernisering av regelverket, forutsatt at selvkostprinsippet, transparens og kommunenes verdiandel ikke svekkes.
3. Polarsirkelrådet støtter ikke forslaget om å endre hvilket kraftverksutvalg som inngår i beregningsgrunnlaget.
4. Polarsirkelrådet støtter ikke den foreslåtte nye beregningsmodellen slik den foreligger, herunder endringer i datagrunnlag, kapitalgrunnlag, levetider, avskrivninger og kapitaliseringsrente.
5. Polarsirkelrådet mener at det snarest bør fattes vedtak om felles konsesjonskraftpris, og at denne gjennomføres raskt og separat.
6. Polarsirkelrådet mener at forslagene om endret beregningsgrunnlag og ny beregningsmodell ikke bør vedtas nå, men utredes nærmere med hensyn til økonomiske konsekvenser for kommunene og behandles i en senere prosess.

En ordning som oppleves som rimelig og balansert er en forutsetning for å opprettholde lokal aksept for videre utvikling, oppgradering og økt fleksibilitet i vannkraftsystemet. Endringer som svekker transparens, etterprøvbarhet eller den opplevde rettferdigheten i ordningen, vil kunne bidra til økt konfliktnivå og redusert vilje til å stille naturressurser til disposisjon.

Mo i Rana 24.04.2026

Polarsirkelrådet

Kjell-Idar Juvik
Sekretariatsleder